

Sygn. akt VII U 1845/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 maja 2016 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku

VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Monika Popielińska

Protokolant: st. sekr. sądowy Magdalena Owczarek - Kapusta

po rozpoznaniu w dniu 11 maja 2016 r. w Gdańsku

sprawy I. Ż.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania I. Ż.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z dnia 04 września 2015 r. nr (...)

oddala odwołanie.

Sygn. akt VII U 1845/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 04 września 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ubezpieczonemu I. Ż. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa, przewidzianych przepisami ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. 2015 poz. 748 ze zm.), dalej: ustawa. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, iż ubezpieczony nie udokumentował 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych na dzień 01 stycznia 1999 r.

(decyzja z dnia 04 września 2015 r. k. 29 i 29 v akt rentowych)

Odwołanie z dnia 30 września 2015 r. od powyższej decyzji pozwanego organu rentowego wniósł ubezpieczony I. Ż., wnosząc o jej zmianę oraz przyznanie prawa do wnioskowanego świadczenia. W uzasadnieniu ubezpieczony wskazał, iż w jego opinii zastosowanie w analizowanej sprawie powinien znaleźć art. 46 ust. 1 w zw. z art. 32 ust. 1 u.e.r.f.u.s., a nie jak wskazał pozwany organ rentowy art. 184 ww. ustawy. W opinii ubezpieczonego art. 184 u.e.r.f.u.s. jest sprzeczny z treścią art. 46 u.e.r.f.u.s. w części opisującej termin spełnienia warunków do uzyskania emerytury, sam zaś skarżący mieści się w przedziale wiekowym określonym w art. 46 u.e.r.f.u.s, gdzie grupa ubezpieczonych jest doprecyzowana pod względem daty urodzenia.

(odpowiedź na odwołanie z dnia 30 września 2015 r. k. 2-4 akt sprawy)

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 14 października 2015 r. pozwany organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji. W uzasadnieniu wskazano, iż według stanu na dzień 01 stycznia 1999 r. wnioskodawca udowodnił jedynie 23 lata, 2 miesiące i 21 dni okresów składkowych i nieskładkowych zamiast wymaganych 25 lat. Do pracy w warunkach szczególnych organ rentowy uwzględnił okres zatrudnienia w wymiarze 16 lat, 11 miesięcy i 2 dni. Pozwany zaprzeczył twierdzeniom ubezpieczonego jakoby możliwym było przyznanie mu prawa do emerytury na podstawie art. 46 u.e.r.f.u.s., ponieważ wskazany przepis wymaga spełnienia wszelkich przesłanek umożliwiających przyznanie prawa do świadczenia na dzień 31 grudnia 2008 r. W ocenie organu rentowego ubezpieczony na dzień 31 grudnia 2008 r. nie osiągnął wymaganego przepisami wieku emerytalnego 60 lat, staż pracy po 31 grudnia 1998 r. pozostaje więc bez wpływu na przyznanie ubezpieczonemu prawa do emerytury i po tym dniu nie został on ustalony.

(odpowiedź na odwołanie z dnia 14 października 2015 r. k. 8-9 akt sprawy)

Pismem procesowym z dnia 05 lutego 2016 r. ubezpieczony podtrzymał wszystkie swoje twierdzenia, wskazując jednocześnie, iż w jego opinii datą spełnienia wszystkich warunków koniecznych do przyznania mu emerytury na podstawie art. 46 ust. 2 w zw. z art. 32 u.e.r.f.u.s., jest dzień ukończenia przez niego 60 roku życia tj. 27 stycznia 2015 r.

(pismo procesowe z dnia 05 lutego 2016 r. k. 25-26 akt sprawy)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony I. Ż., urodzony dnia (...), z zawodu inżynier nawigator, w dniu 14 sierpnia 2015 r. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wniosek o emeryturę w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Ubezpieczony nie jest członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego. Wymagany wiek 60 lat ubezpieczony ukończył w dniu 27 stycznia 2015 r.

okoliczności bezsporne, vide: wniosek ubezpieczonego o emeryturę – k. 1-4 akt rentowych

W toku postępowania przed organem rentowym ubezpieczony udowodnił według stanu na dzień 01 stycznia 1999 r. staż ubezpieczeniowy w wymiarze 23 lata, 2 miesiące i 21 dni, w tym 18 lat 8 miesięcy i 21 dni okresów składkowych oraz 4 lata i 6 miesięcy okresów nieskładkowych, jak również 16 lat, 11 miesięcy i 2 dni pracy w warunkach szczególnych.

dowód: karta przebiegu zatrudnienia ubezpieczonego – k. 29 akt rentowych

Zaskarżoną w sprawie decyzją z dnia 04 września 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ubezpieczonemu I. Ż. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach, z uwagi na nie udokumentowanie 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych na dzień 01 stycznia 1999 r.

dowód: decyzja pozwanego o odmowie prawa do emerytury z dnia 04 września 2015 r. k. 29 - 29 v akt rentowych

W okresie od 01 października 1973 r. do 09 marca 1978 r. ubezpieczony był uczniem Wyższej Szkoły (...) w G. na wydziale nawigacji, specjalność – transport morski. Po zakończeniu nauki ubezpieczony był zatrudniony:

- od 28 kwietnia 1978 r. do 09 kwietnia 1995 r. w (...) w G. na stanowiskach: marynarz, asystent pokładowy, starszy oficer (okresy urlopów bezpłatnych: od 05 października 1989 r. do 05 stycznia 1990 r. oraz od 06 lutego 1990 r. do 23 października 1991 r.);
- od 08 marca 1990 r. do 26 marca 1991 r. w (...) w G. na stanowisku drugiego oficera oraz starszego oficera;
- od 10 kwietnia 1995 r. do 31 marca 2000 r. w (...) S.A. w G. na stanowisku starszy oficer (okresy urlopów bezpłatnych: od 31 stycznia 1996 r. do 29 listopada 1996 r. oraz od 16 stycznia 1998 r. do 31 marca 2000 r.);

- od 01 lutego 1996 r. do 20 sierpnia 1996 r., od 23 lutego 1998 r. do 31 sierpnia 1998 r., od 01 stycznia 1999 r. do 30 września 2000 r. oraz od 20 grudnia 2000 r. ubezpieczony był zatrudniony przez P. G.;

dowód: zaświadczenie - wyższa szkoła morska z dnia 26 czerwca 2001 r. k. 3 akt kapitałowych, świadectwo pracy z dnia 31 maja 1996 r. k. 4 akt kapitałowych, zaświadczenie z dnia 09 października 1998 r. k. 5 akt kapitałowych, świadectwo pracy z dnia 27 kwietnia 2000 r. k. 9 akt kapitałowych, zaświadczenie z dnia 06 lipca 2001 r. k. 14 akt kapitałowych

Powyższy niesporny stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentacji zgromadzonej w aktach niniejszej sprawy oraz w aktach rentowych pozwanego organu, których prawdziwość i rzetelność nie była przez żadną ze stron kwestionowana. Sąd również nie znalazł podstaw do podważenia jej wiarygodności z urzędu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W świetle poczynionych ustaleń faktycznych odwołanie skarżącego I. Ż. nie jest zasadne i z tego tytułu nie zasługuje na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności stwierdzić należy, iż stan faktyczny w niniejszym postępowaniu nie był sporny, zaś ubezpieczony potwierdził prawidłowość obliczenia przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych wysokości wymiaru stażu pracy na dzień 01 stycznia 1999 r. ,w tym okresów składkowych i nieskładkowych (k. 42 a.s. - protokół skrócony). Spór więc koncentrował się co do zasady na możliwości skorzystania przez ubezpieczonego z dyspozycji art. 46 u.e.r.f.u.s. i przyznania w oparciu o ww. przepis prawa do wnioskowanego świadczenia. I. Ż. domagał się doliczenia do stażu pracy okresów składkowych i nieskładkowych po dniu 31 grudnia 1998 r. i ustalenia tegoż stażu z uwzględnieniem przebytych okresów składkowych i nieskładkowych na dzień 31 grudnia 2008 r.

Dla porządku wskazać należy, iż ogólne zasady nabywania prawa do emerytury dla ubezpieczonych urodzonych po 1948 r. zostały uregulowane w treści art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 nr 748 ze zm.), dalej: ustawa, zgodnie z którym ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, tj. spełniają łącznie następujące warunki:

- 1)legitymują się okresem zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż: 65 lat dla mężczyzn, 60 lat dla kobiet,
- 2) mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej: 25 lat dla mężczyzn, 20 dla kobiet,
- 3) nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wnioski o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa;

Podkreślenia wymaga, iż art. 184 ust 2 powyższej ustawy zmieniony został przez art. 1 pkt 20 ustawy z dnia 11 maja 2012 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2012 r. nr 637) z dniem 01 stycznia 2013r., co skutkuje tym iż od 01 stycznia 2013 r. celem uzyskania uprawnienia do emerytury w warunkach szczególnych nie ma konieczności spełniania przez ubezpieczonych przesłanki rozwiązania stosunku pracy.

Stosownie do dyspozycji art. 32 ust. 1 cytowanej ustawy ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27. Dla uzyskania uprawnień do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym wymagane jest osiągnięcie wskazanego w przepisach wykonawczych wieku, a także przepracowanie określonej ilości lat w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze.

Aktem wykonawczym, do którego odsyła ustawa, jest rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Z

treści § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43 z późn. zm.), zwanego dalej rozporządzeniem wynika, iż pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w Wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

-osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,

-ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Ten „wymagany okres zatrudnienia” to okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia (§ 3 rozporządzenia), natomiast pracą w warunkach szczególnych jest praca świadczona stale i w pełnym wymiarze na stanowiskach wskazanych w załączniku do tegoż aktu (§ 1 i § 2 rozporządzenia).

W wykazie A – prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego – stanowiącym załącznik do rozporządzenia, w dziale VIII (w transporcie i łączności) pod pozycją 4 wymieniono prace na statkach morskich w żegludzie międzynarodowej – pracownicy wpisani na listę załogi tych statków, a więc prace które niewątpliwie ubezpieczony wykonywał.

Stosownie zaś do treści art. 46 ustawy prawo do emerytury na warunkach określonych w art. 29, 32, 33 i 39 przysługuje również ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. a przed dniem 1 stycznia 1969 r., jeżeli spełniają łącznie następujące warunki:

1) nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa;

2)warunki do uzyskania emerytury określone w tych przepisach spełnią do dnia 31 grudnia 2008 r.

Sąd Okręgowy jako sąd odwoławczy badający przesłanki co do przyznania prawa do wnioskowanego świadczenia tj. prawa do emerytury rozważył zasadność przyznania odwołującemu się prawa do wnioskowanego świadczenia emerytalnego zarówno w oparciu o przepisy art. 184 u.e.r.f.u.s., jak i 46 u.e.r.f.u.s. stwierdzając brak podstaw do zmiany zaskarżonej decyzji organu rentowego z dnia 04 września 2015 r.

Bezspornym jest, iż ubezpieczony w dniu 27 stycznia 2015 r. osiągnął 60 rok życia, nie przystąpił do Otwartego Funduszu Emerytalnego oraz na dzień złożenia wniosku posiadał odpowiedni staż pracy w warunkach szczególnych na dzień 01 stycznia 1999 r. (ponad 15 lat). Bezsprene na dzień 01 stycznia 1999 r. I. Ż. nie spełnił wymogu legitymowania się 25 letnim okresem składkowym i nieskładkowym.

W pierwszej kolejności wskazać należy, iż w powyższym stanie rzeczy decyzja pozwanego organu rentowego w zakresie odmowy przyznania ubezpieczonemu wnioskowanego świadczenia w oparciu o art. 184 ustawy była prawidłowa , biorąc pod uwagę konieczność spełnienia przez skarżącego na dzień 01 stycznia 1999 r. kumulatywnie wszystkich warunków wskazanych w przywołanym wyżej przepisie, , w tym warunku legitymowania się 25 letnim stażem ubezpieczeniowym, którego to warunku (wynikającego z art. 184 ust. 2 ustawy) ubezpieczony bezspornie nie spełnił.

Przechodząc do omówienia przesłanek warunkujących przyznanie prawa do emerytury na podstawie art. 46 u.e.r.f.u.s. wskazać należy, iż istotą reformy systemu emerytalno-rentowego w 1998 r. było stworzenie systemu łączącego dotychczasowy powszechny i obowiązkowy filar repartycyjny z powszechnym i obowiązkowym filarem kapitałowym oraz filarem dobrowolnych ubezpieczeń dodatkowych. Jako kryterium podziału ubezpieczonych przyjęto datę urodzenia, przewidując w Dziale II ustawy o emeryturach i rentach FUS trzy odrębne reżimy prawne dla trzech grup wiekowych: 1/ dla urodzonych po 31 grudnia 1948r. (Rozdział 1), 2/ dla urodzonych przed 1 stycznia 1949r. (Rozdział 2), 3/ dla niektórych ubezpieczonych urodzonych po 31 grudnia 1948r. a przed 1 stycznia 1969r. (Rozdział 3). W przypadku tej ostatniej grupy ustawodawca, w ramach „łagodnego wygaszania” uprawnień przewidział możliwość nabycia emerytury na zasadach dotychczasowych, jednakże tylko na podstawie uregulowań mających charakter

wyjątkowy i przejściowy. Taki jest sens regulacji art. 46 ustawy. Jak trafnie wywiódł Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 6 lutego 2009r., przepis ten ma charakter przejściowy w tym sensie, że dotyczy wąskiej grupy ubezpieczonych, gwarantując im prawo do tzw. emerytury wcześniejszej, mimo iż nie jest ono przewidziane w nowym systemie emerytalnym (I UK 243/08, Legalis nr 238942). Przepis ten zawiera dodatkowe kryteria kwalifikacyjne decydujące o możliwości przyznania świadczenia: wiek, staż oraz fakt urodzenia po 1948r., a przed 1 stycznia 1969r.

Wątpliwości skarżącego budzi wynikający z regulacji art. 46 ustawy o emeryturach i rentach z FUS fakt, że warunek ukończenia wieku 60 lat określony jest najpóźniej do 31 grudnia 2008r. Ubezpieczony twierdzi zaś, iż spełnił wszystkie przesłanki niezbędne do przyznania prawa do świadczenia w chwili ukończenia 60 roku życia tj. 27 stycznia 2015 r. Takie stanowisko nie jest słuszne. Zgodnie bowiem z art. 46 ust.1 pkt 1 i 2 tej ustawy prawo do emerytury na warunkach określonych w art. 29 32, 33 i 39 ustawy, przysługuje również ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. a przed dniem 1 stycznia 1969 r., jeżeli nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego (...), zaś warunki do uzyskania emerytury określone w tych przepisach spełnią do dnia 31 grudnia 2008 r. – przy czym przesłanki te winny być spełnione łącznie. Z niewątpliwego brzmienia tych przepisów wynika więc, że skoro wnioskodawca nie osiągnął na dzień 31 grudnia 2008 r. wieku uprawniającego do skutecznego ubiegania się o to świadczenie, nie mógł nabyć do niego prawa.

Reasumując wyjaśnić należy za Sądem Najwyższym (postanowienie z dnia 19 stycznia 2012 r. , I UK 325/11, lex nr 1125267), iż różnica pomiędzy art. 184 a art. 46 ustawy emerytalnej polega wyłącznie na tym, że ten ***pierwszy dotyczy osób, które w dniu wejścia w życie ustawy emerytalnej legitymowały się już wymaganymi okresami zatrudnienia, w tym okresem pracy w warunkach szczególnych, ale nie osiągnęły jeszcze wieku emerytalnego, natomiast ostatni ma zastosowanie do ubezpieczonych, którzy wymagany staż ogólny lub szczególny osiągnęli po dniu wejścia w życie powołanej ustawy, równocześnie spełniając do dnia 31 grudnia 2008 r. wszystkie pozostałe przesłanki niezbędne do uzyskania świadczenia, w tym wymóg osiągnięcia 60 roku życia***. Pomędzy powyższymi przepisami nie zachodzi związek hybrydalny - są to dwie odrębne regulacje.

Sumując, ubezpieczony nie nabył prawa do emerytury na podstawie art. 46 w związku z art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, skoro do dnia 31 grudnia 2008r. nie osiągnął wieku 60 lat. Nie nabył również prawa do emerytury na podstawie art. 184 ustawy, które to nabywa ubezpieczony, spełniający na dzień wejścia w życie ustawy emerytalnej określone w niej warunki stażowe, a po tej dacie osiągając wymagany przepisami wiek.

Mając powyższe na uwadze, Sąd nie znalazł podstaw do uwzględnienia odwołania ubezpieczonego I. Ż. od decyzji pozwanego organu rentowego z dnia 04 września 2015r. i na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. w związku z cytowanymi wyżej przepisami orzekł jak w sentencji wyroku, oddalając odwołanie ubezpieczonego.

SSO Monika Popielińska